

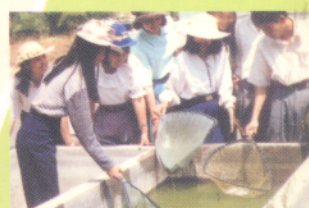
BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Hội thảo

Hiện trạng,
định hướng
và giải pháp
phát triển nông thôn
ở miền Đông Nam Bộ
và Đồng bằng sông Cửu Long

Ngày 7 - 8 tháng 12 năm 2000

TỔ CHỨC TẠI ĐẠI HỌC NÔNG LÂM TP. HCM

NHÀ XUẤT BẢN
NÔNG NGHIỆP

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Hội thảo

**Hiện trạng, định hướng và
giải pháp phát triển nông thôn ở
*miền Đông Nam Bộ và Đồng bằng sông Cửu Long***

Ngày 7 – 8 tháng 12 năm 2000

Tổ chức tại Đại học Nông Lâm Thành phố Hồ Chí Minh

**NHÀ XUẤT BẢN NÔNG NGHIỆP
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH – 2000**

MỤC LỤC

Lời nói đầu..... 7

Phần I: Kinh tế - Chính sách - Nguồn nhân lực trong nông nghiệp và nông thôn

Đào tạo và phát triển nguồn nhân lực khuyến nông : giải pháp quan trọng để phát triển nông thôn..... 11
Quach Hồng Bé, Cục KN-KL

Đánh giá hiệu quả đào tạo và sử dụng của đội ngũ nhân lực tốt nghiệp của Đại học Nông Lâm TP.HCM trong thời gian từ 1975 đến 2000..... 17
TS. Đỗ Huy Thịnh, Đại học Nông Lâm TP. HCM

Hiện trạng và định hướng của kinh tế hợp tác mới ở nông thôn ngoại thành TP. Hồ Chí Minh. 26
Nguyễn Anh Ngọc, MBA. Khoa Kinh Tế, ĐHNL TP.HCM

Phát triển nguồn nhân lực có trình độ CNKT và THCN ở ĐBSCL phục vụ sự nghiệp CNH-HDH 43
Th.S Phạm Thế Tri Khoa Kinh tế & QTKD, Đại học Cần Thơ

Possible roles for NGO'S in the rural development process in Vietnam 51
*P. A. Segeren
 Extension adviser and Vice co-ordinator ISA/FOS/DTM Project*

Chương trình ISA/FOS/DTM: Mô hình tín dụng thử nghiệm cho người nghèo ở Đồng Tháp Mười..... 57
*Nguyễn Văn Thạch, John Kelley, Hồ Văn Ngân,
 Hồ Quang Hiếu, Bùi Văn Kính*

Tín dụng gắn liền với chuyển giao kỹ thuật trong công tác xóa đói giảm nghèo cho phụ nữ ở nông thôn Cần Thơ 64
Th.S. Trần Thị Kim Ba, Th.S Đặng Phương Trâm, TS. Nguyễn Bảo Vệ - DHCT

Hiện trạng và vấn đề đặt ra đối với kinh tế trang trại tại một số tỉnh vùng ngập lũ đồng bằng sông Cửu Long..... 69
Thái Anh Hoa

Chương trình ISA/FOS/DTM: Những điều kiện cần thiết để nhóm nông dân có thể duy trì và phát triển..... 88
*Th s: Nguyễn Văn Minh
 Chuyên gia khuyến nông:Piet segeren*

- Nguồn nhân lực cho công tác khuyến nông và phát triển nông thôn trong khu vực ĐBSCL : hiện trạng và phương hướng..... 95
Th.S. Nguyễn Thị Kim Nguyệt, Khoa Nông Nghiệp, Đại Học Cần Thơ
- Thông tin thị trường và tín dụng giữa những người thu mua – tiêu thụ lúa gạo với nông dân đồng bằng sông Cửu Long 96
Th.S. Bùi Văn Trinh; ĐH Cần Thơ
- Nông thôn miền núi: Một vài kinh nghiệm đang được khơi dậy..... 102
Nguyễn Văn Sanh MSc; Đại Học Tây Nguyên
- Tiếp cận quản lý tài nguyên thiên nhiên tổng hợp trong phát triển nông thôn: *Thách thức và cơ hội* 106
Hoàng Hữu Cải, Khoa Lâm nghiệp, DHNL TP.HCM
- Nghiên cứu mô hình và biện pháp phát triển nông nghiệp và nông thôn ở huyện Hóc Môn, TP.HCM (2000 – 2010)..... 116
Th.S. Huỳnh Văn Giáp, Lê Thanh Hòa; Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, TP.HCM
- Nguồn lực khuyến nông ở vùng Đồng Tháp Mười: thực trạng và giải pháp..... 123
TS. Mai Thành Phụng; Th.S. Nguyễn Việt Cường; KS. Nguyễn Văn Thạch Trung tâm nghiên cứu thực nghiệm Nông nghiệp Đồng Tháp Mười Mộc Hòa - Long An
- Đào tạo nguồn nhân lực phục vụ cho phát triển Lâm nghiệp giai đoạn 2001 – 2000 130
TS. Nguyễn Đình Tư, PGS. TS. Vũ Nhâm Đại học Lâm nghiệp
- Tình hình tín dụng phục vụ công nghiệp hóa hiện đại hóa nông nghiệp – nông thôn đồng bằng sông Cửu Long do hệ thống ngân hàng nông nghiệp và phát triển nông thôn thực hiện..... 139
Bùi Văn Trinh, Trương Đồng Lộc, Nguyễn Văn Ngân, Khoa Kinh tế, ĐH Cần Thơ
- Vai trò của ý thức sinh thái đối với sự nghiệp phát triển nông thôn bền vững hiện nay 264
Phạm Văn Boong; Trường Đại học Khoa học Tự nhiên

Phần II: Hỗ trợ kỹ thuật – Phương pháp tiếp cận nông thôn

Đa dạng hóa cây trồng: Một bước đi thích hợp phát triển nông thôn	147
<i>GS.TS. Nguyễn Văn Luật</i>	
Thực trạng và những đóng góp của khoa học & công nghệ vào phát triển nông nghiệp - nông thôn tỉnh Kiên Giang (1998-2000)	154
<i>Sở KHCM & MT Kiên Giang</i>	
Một số mô hình canh tác có hiệu quả phục vụ phát triển nông thôn ở vùng ngập lũ đồng bằng sông Cửu Long	159
<i>GS. TS Lê Minh Triết. KS. Nguyễn An Đệ và các ctv</i>	
Những bài học kinh nghiệm trong phát triển chăn nuôi gà thả vườn ở vùng miền Đông Nam Bộ	163
<i>PGS.TS. Dương Thanh Liêm; Th.s. Ngô Văn Mận; Th.s. Dương Duy Đồng; Th.s. Nguyễn Văn Hào; Bsty. Nguyễn Quang Thiệu</i>	
Cơ giới hóa nông nghiệp trong cách mạng công nghiệp hóa, hiện đại hóa nông thôn Nam bộ (ĐBSCL).....	173
<i>PGS.TS. Nguyễn Quang Lộc (Khoa Cơ khí công nghệ, ĐHNL TP.HCM)</i>	
Trồng cây gây rừng của các nông hộ cá thể: vấn đề kỹ thuật, văn hóa xã hội hay chính sách.....	185
<i>Th.S. Nguyễn Văn Sò, ĐHNL TP.HCM</i>	
Một số hoạt động chuyển giao kỹ thuật cho sản xuất nông nghiệp của Trung tâm nghiên cứu ứng dụng khoa học kỹ thuật Nông Lâm Ngư.....	190
<i>TS. Nguyễn Hay- Th.S. Lý Văn Nhung Trung tâm nghiên cứu ứng dụng KHKT Nông Lâm Ngư</i>	
Quản lý và đánh giá năng suất của đàn heo giống ở miền Đông Nam bộ và đồng bằng sông Cửu Long.....	196
<i>TS. Nguyễn Ngọc Tuấn và TS. Trần Thị Dân Đại học Nông Lâm, Thủ Đức, TPHCM</i>	
Công tác nạc hóa đàn heo ở Đồng bằng sông Cửu Long	200
<i>Th.S. Võ Văn Ninh, Th.S. Lâm Quang Ngà; Th.S. Bùi Duy Đức; KS. Nguyễn Phú Thu; Nguyễn Văn Sua; Chung Kim; Lê Minh Ánh, BS. Nguyễn Việt Nga, BS. Lê Tấn Hữu</i>	
Xây dựng mô hình chuyển giao tiến bộ khoa học kỹ thuật vào nông nghiệp	202
<i>ThS Nguyễn Văn Thành (Trung tâm NCUD-KHKT, ĐHNL)</i>	
Ảnh hưởng của Dự án Sau thu hoạch và chế biến lúa gạo đến việc giảm tổn thất sau thu hoạch và giữ chất lượng lúa gạo ở Đồng bằng Sông Cửu Long	206
<i>TS Phan Hiếu Hiền, ĐHNL TP.HCM</i>	

Công tác xây dựng và củng cố mạng lưới thú y cơ sở cấp xã.....	217
<i>Ths. Nguyễn Như Phong, Ths. Nguyễn Văn Phát</i>	
<i>Đại học Nông Lâm TP.HCM</i>	
Mô hình chế biến lâm sản với quy mô nhỏ trong phát triển kinh tế nông thôn và kinh tế trang trại.....	222
<i>TS. Hứa Thị Huân: Khoa Lâm nghiệp, ĐHNH TP.HCM</i>	
Hướng phát triển sử dụng gỗ rừng trồng.....	227
<i>Phạm Ngọc Nam, Khoa Lâm Nghiệp, ĐHNH TP.HCM</i>	
Một số trao đổi về kỹ thuật phòng, chống bệnh trên cây tiêu ở huyện Tánh Linh và huyện Đức Linh tỉnh Bình Thuận.....	234
<i>TS. Ngô Xuân Trung; Đại học Nông Lâm TP. Hồ Chí Minh</i>	
Một số kinh nghiệm về phát triển ong đồng bằng sông Cửu Long và nông thôn Việt Nam.....	239
<i>Phùng Hữu Chính: Trung tâm Nghiên cứu Ong Việt Nam</i>	
Phát triển kỹ thuật có sự tham gia trong hoạt động lâm nghiệp xã hội, nhằm góp phần nâng cao đời sống người dân và quản lý rừng ngập mặn có hiệu quả ở Cà Mau.....	247
<i>Th.S. Lê Bá Toàn, Th.S. Nguyễn Thị Bình;</i>	
<i>TS. Nguyễn Ngọc Kiên, Đặng Hải Phương</i>	
Chế biến phó mát tươi tại nhà	254
<i>Th.s. Trương Thanh Long, K.S. Phạm Mỹ Hạnh</i>	
<i>Bộ môn Bảo quản Chế biến Nông sản Thực phẩm</i>	
Kỹ thuật chế biến một số sản phẩm từ xoài ghép với quy mô nhỏ.....	257
<i>Th.S Đinh Ngọc Loan, K.S. Dương thị Lê Hà, Phan Nguyễn Lan Khanh, ĐHNH</i>	
Dùng giải pháp kỹ thuật để nâng cao hiệu quả sử dụng lò sấy thuốc lá cho các tỉnh phía Nam.....	261
<i>TS. Nguyễn Hay</i>	

Lời nói đầu

Trong sản xuất nông nghiệp, miền Đông Nam Bộ và Đồng bằng sông Cửu Long đã đóng góp nhiều vào thành tựu kinh tế xã hội của đất nước. Từ chỗ thiếu lương thực, Việt Nam đã xuất khẩu gạo đứng hàng thứ nhì trên thế giới. Cùng với các sản phẩm nông nghiệp khác như cà phê, hạt điều, trà, cao su, .v.v..., thủy hải sản và hàng mộc xuất khẩu cũng góp phần đáng kể cho nguồn thu ngoại tệ của quốc gia.

Tuy vậy, về mặt phát triển nông thôn, thực tế có nhiều vấn đề của nhiều vùng tại miền Đông Nam Bộ và Đồng bằng sông Cửu Long cần được quan tâm như: giáo dục để đào tạo lao động, y tế để chăm sóc sức khỏe cho người dân, ngân hàng – tín dụng để cung cấp vốn cho nông dân .v.v.. và kể cả mặt bằng giá cả để nông dân yên tâm sản xuất.

Bên cạnh đó, thiên tai hàng năm như lũ lụt tại Đồng bằng sông Cửu Long, hạn hán tại miền Đông Nam Bộ, Tây nguyên .v.v... đã làm gia tăng gấp bội những khó khăn vốn có của các khu vực này.

Trên đây là những vấn đề lớn đòi hỏi người thẩm quyền và các nhà khoa học nông nghiệp gặp gỡ nhau, để đánh giá đúng hiện trạng và đưa ra định hướng cùng với các giải pháp khả thi góp phần giải quyết vấn đề đặt ra cho hai khu vực trên.

Để tạo điều kiện cho việc trao đổi kinh nghiệm, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã giao nhiệm vụ cho Đại học Nông Lâm TP. Hồ Chí Minh tổ chức Hội thảo **Hiện trạng, định hướng và giải pháp phát triển nông thôn ở miền Đông Nam Bộ và Đồng bằng sông Cửu Long** vào ngày 7 và 8 tháng 12 năm 2000.

Những bài viết của các tác giả trong tập Kỷ yếu Hội thảo này là những đóng góp đáng trân trọng, tuy nhiên, không thể nào tránh khỏi những thiếu sót, chúng tôi rất mong nhận được sự góp ý của bạn đọc.

BAN BIÊN TẬP

Phần I:

Kinh tế
Chính sách
Nguồn nhân lực
trong nông nghiệp
và nông thôn

ĐÀO TẠO VÀ PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC KHUYẾN NÔNG : *GIẢI PHÁP QUAN TRỌNG ĐỂ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN*

*Quách Hồng Be
Cục KN-KL*

VAI TRÒ CỦA KHUYẾN NÔNG TRONG PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP NÔNG THÔN

- Kiến thức giữ vị trí rất quan trọng trong việc phát triển kinh tế nông thôn. Kiến thức là nguồn lực chính mà một tổ chức khuyến nông (KN) cung cấp cho nông dân (A.W. Van den Ban, 2000). Ví dụ, qua điều tra nhanh nông thôn đánh giá nhu cầu của nông dân ở miền Đông Nam bộ : các chủ trang trại rất cần tiến bộ kỹ thuật mới và thông tin về thị trường tiêu thụ giá cả; Nhiều vùng ở ĐBSCL nông dân có nhu cầu về vốn cho sản xuất và sự hiểu biết để lựa chọn kỹ thuật, quản lý hệ thống canh tác ...
- Hiện nay ở Việt Nam, có nhiều thành phần tham gia công tác KN để chuyển giao kiến thức tới nông dân như mạng lưới KN nhà nước, các phương tiện thông tin đại chúng, viện, trường, công ty dịch vụ mua bán vật tư nông nghiệp (NN), công ty dịch vụ tiêu thụ sản phẩm, ... Ở trong khuôn khổ bài này, chúng tôi đi sâu hơn về bộ máy KN của nhà nước và mối liên kết nghiên cứu - đào tạo - khuyến nông với các viện, trường để phát triển nguồn lực KN.

TỔ CHỨC BỘ MÁY KHUYẾN NÔNG Ở CÁC TỈNH PHÍA NAM

Văn phòng đại diện Cục Khuyến nông – Khuyến lâm (KN-KL) phía Nam được giao nhiệm vụ quản lý nhà nước về sản xuất nông nghiệp và điều phối hoạt động khuyến nông ở 21 tỉnh gồm miền Đông Nam Bộ và ĐBSCL.

- Văn phòng Cục KN phía Nam : có 11 cán bộ, trong đó có 9 người trình độ đại học.
- Cấp tỉnh : 21 Trung tâm Khuyến nông (TTKN) với 325 cán bộ trong đó có 21 người trình độ trên đại học và 248 người trình độ đại học.
- Cấp Huyện : 14/ 21 tỉnh thành có trạm KN huyện, thị; số còn lại hoạt động KN dựa vào lực lượng cán bộ ở phòng nông nghiệp, trạm bảo vệ thực vật, trạm thú y huyện. Tổng số cán bộ trạm KN huyện 280 người, trong đó có 3 người trình độ trên đại học và 120 người trình độ đại học.

- Cơ sở : tổ chức đa dạng; một số tỉnh có cán bộ KN ở xã và cộng tác viên ở ấp; một số tỉnh dựa vào KN viên ở các hợp tác xã, câu lạc bộ KN, câu lạc bộ ngành nghề. Riêng câu lạc bộ KN hiện đang phát triển mạnh ở nhiều Tỉnh.

CHỨC NĂNG NHIỆM VỤ CHÍNH CỦA MẠNG LƯỚI KHUYẾN NÔNG TỪ TRUNG ƯƠNG ĐẾN CƠ SỞ

- Xác định các tiến bộ kỹ thuật phù hợp và chuyển giao tiến bộ kỹ thuật mới đến nông dân trong sản xuất, chế biến.
- Phối hợp với các cơ quan chức năng cung cấp thông tin về thị trường tiêu thụ, giá cả.
- Huấn luyện nâng cao kiến thức và kỹ năng quản lý kinh tế hộ để nông dân làm ăn có hiệu quả.

CÁC CÂU LẠC BỘ SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP

Có 2 dạng :

+ Câu lạc bộ (CLB) chuyên đề : tổ chức hoạt động sản xuất theo từng lĩnh vực riêng lẻ như sản xuất lúa giống, cá giống, ...

+ CLB KN : tổ chức hoạt động sản xuất tương đối hoàn chỉnh về trồng trọt, chăn nuôi, thủy sản.

Các bước tiến hành xây dựng câu lạc bộ sản xuất nông nghiệp (CLB SXNN) :

+ Xây dựng mục tiêu :

- Cán bộ KN thảo luận với nông dân đưa ra được nhu cầu thành lập CLB, thuận lợi, khó khăn; xây dựng phương hướng kế hoạch thực hiện.
- Xây dựng điều lệ : - Điều kiện được công nhận là hội viên
  - Nhiệm vụ, quyền hạn
  - Ban chủ nhiệm
  - Sinh hoạt CLB : kỳ sinh hoạt, nhóm, tổ hay toàn thể CLB. Nội dung: báo cáo kế hoạch thực hiện, kế hoạch tới. Báo cáo chuyên đề, tham quan, cung cấp tài liệu. Trao đổi kinh nghiệm liên quan đến sản xuất, xây dựng nông thôn mới. Thi đua khen thưởng.